List 32. **NOVICE** Tečaj LV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 6. avgusta 1897.

Politiški oddelek.

Sestanek slovenskih in hrvatskih državnih poslancev v Ljubljani.

Minoli petek, dne 30. julija, ni brez vsega pomena za nadalnji razvoj naših političnih razmer, zakaj ta dan sešli so se slovenski in nekateri hrvatski poslanci na sestanek, da z ozirom na sedanji splošni politični položaj ter na bližnjo prihodnjost, dalje z ozirom na postopanje Nemcev z jedne in na postopanje vlade z druge strani izreko svoje mnenje in določijo stališče slovenskega naroda.

Posvetovanja poslancev so bila seveda strogo zaupna. Po daljšem razpravljanju o vseh politično važnejših vprašanjih, zlasti pa o tistih, katera zadevajo Slovence in isterske Hrvate, dogovorili so se poslanci, da precizujejo uspeh svojih razprav in posvetovanj v posebnem komunikeju, kateri se glasi tako-le:

„Dne 30. julija 1897 so se zbrali v Ljubljani na poziv posl. dr. Šušteršiča, kot slovenskega načelnika „Slovanske krščansko-narodne zveze“ nastopni slovenski in hrvatski državni poslanci, in sicer gg. vit. Berks, grof Coronini, kan. Einspieler, dr. Ferjančič, dr. Gregorčič, dr. Gregorec, dr. Krek, Kušar, Pfeifer, Pogačnik, Povše, Robič, Spinčič, Šuklje, dr. Šušteršič, vitez Vukovič, Žičkar in dr. Žitnik, ter kot zastopnik tržaških Slovencev g. Ivan vitez Nabergoj. Poslanec dr. Laginja je opravičil svojo odsotnost.

Pri tem sestanku se je soglasno pripoznala nujna potreba, da se nerušena ohrani sedanja parlamentarna večina.

Zbrani poslanci hočejo zvesto vstrajati v tej večini, dokler ostane zvesta načelom adresnega načrta, ki ga je sprejel zadevni odsek poslanske zbornice. Zaiedno najostreje obsojajo parlamentarno obstrukcijo, ki je zaprečila ljudstvu toliko potrebne socijalne reforme, ter odločno odklanjajo vsako vladno premembo, ki bi, v škodo slovanskih narodov, pomenjala prijenjanje neopravičenim zahtevam v obstrukciji združenih strank.

Posebej so na sestanku zbrani poslanci spoznali kot neobhodno potrebno, da izrekajo naslednje aktuvelne zahteve slovenskega in hrvatskega ljudstva:

Celjsko vprašanje se mora čim najpreje definitivno urediti v smislu opravičenih zahtev in kulturnih potreb štajerskih Slovencev.

Sedanji vladni sistem na Primorskem se mora z ozirom na neznosne razmere slovanskega prebivalstva v najkrajšem času spremeniti, tem bolj, ker so se te razmere izza minolega zasedanja poslanske zbornice v vsakem oziru še poostrile.

Ob premembi v deželnem predsedstvu na Koroškem se mora upoštevati opravičena zahteva koroških Slovencev, naj se deželnim predsednikom imenuje mož, ki bode pravičen obema, v deželi bivajočima narodnostima.

Vlade, ki bi ne zadostila vsem tukaj izraženim zahtevam, bi zbrani poslanci ne mogli podpirati.

Končno je poslanski shod sklenil, sklicati v Ljubljano vseslovenski in istersko-hrvatski shod. Da se to izvrši, se je takoj izvolil stalen odsek, kojega člani so vsi, v Ljubljani bivajoči državni poslanci. Vrhu tega se je sklenilo, povabiti v ta odsek tudi kranjskega deželnega glavarja in ljubljanskega mestnega župana.

Vsi sklepi poslanskega sestanka storili so se soglasno.

Ta izjava slovenskih in hrvatskih poslancev je iz mnogih ozirov velepomembna, a najveselejši moment je vendar ta, da so bili vsi ti dalekosežni sklepi storjeni soglasno, kar svedoči, da vlada mej državnimi poslanci v vseh narodnopolitičnih vprašanjih najlepše soglasje, najlepša jedinost. Ako bodo v svojem delovanju za dosego rečenih smotrov vedno tako složni, in v taktičnem oziru zadosti neustrašni in energični, potem morajo končno doseči ugoden uspeh.

Navedena izjava je pojasnila najnujnejše slovenske zahteve in pojasnila razmerje mej slovensko državnozborsko delegacijo ter mej vlado in večini pripadajočimi strankami. To je bilo jako potrebno, kajti vlada je res prečudno postopala napram Slovencem. Razmere na Primorskem, na Štajerskem in na Koroškem se kratko malo ne dajo opravičiti. Vlada zdaj ve, da je slovenski poslanci ne bodo dalje podpirali, ako teh razmer ne premeni. S tem je vstvarjena jasnost. Vlada ve, kaj Slovenci zahtevamo, in mi vemo, da so slovenski poslanci pripravljeni izvajati konsekvence, če vlada ne ugodi njih skromnim in preopravičenim zahtevam.

Končno so poslanci tudi sklenili sklicati vseslovenski shod. Ta shod ima namen, manifestovati, da smo v narodnostnih rečeh vsi jedini, vsi složni in da vlada mej poslanci in volilci soglasje in zaupanje. Pričakovati pa smemo tudi, da nam prinese še kaj več, da se s primernimi resolucijami vstvari jednoten narodnopolitičen program, katerega zdaj nimamo, katerega pa nujno potrebujemo.

Radujé se uspeha poslanskega sestanka, pozdravljamo že zdaj z veseljem misel, da se skliče vseslovenski shod, kateri pokaže našo složnost v vseh narodnih vprašanjih in nas ojači v naši borbi za naše narodne ideale.

Politični pregled.

Položaj. — Vlada upa še vedno, da doseže končno vendar neko porazumljenje mej Čehi in Nemci Ker je jako težko, dobiti i jedne i druge, da se sploh lotijo kacih pogajanj, hoče grof Badeni po zatrdilu raznih listov, skriti se za krono. Po njegovem načrtu naj bi krona povabila Čehe in Nemce, da se lotijo pogajanj. Spravna akcija naj bi se začela v češkem dež. zboru, a če bi se dosegel uspeh, predložila bi vlada na jesen drž. zboru načrt jezikovnega zakona.

Zvrševalni odbor mladočeške stranke je minoli teden izročil vladi protest proti skrajno nasilnemu postopanju čeških Nemcev napram češkim manjšinam in proti postopanju državnih funkcijonarjev na Češkem. To je res nerazumljivo, kako more vlada dopuščati Nemcem, kar ti zdaj na Češkem uganjajo.

Razkrinkani dr. Steinwender. — Vodja nemških nacijonalcev dr. Steinwender je bil tudi jeden tistih, ki so silno rogovilili proti jezikovnim naredbam, a zdaj se je izkazalo, da je bilo to rogoviljenje gola komedija. Posl. Kaltenegger je namreč na shodu v Ligistu povedal, kar je bil Steinwenderjev somišljenik dr. Schmiderer, deželni odbornik štajerski, zaupal posl. Hagenhoferju, da je namreč grof Badeni Steinwenderju pokazal jezikovne naredbe še predno jih je izdal in ga vprašal za njegovo mnenje, Steinwender pa, da je ministerskemu predsedniku rekel: kar ven z naredbami, prav dobre so!

Avtonomija Trentina. — Pogajanja mej vlado in italijanskimi poslanci iz južne Tirolske radi avtonomije Trentina so se razbila. Italijani so bili naredili natančen načrt. Njega jedro je, da bi se v dež. zboru uvedlo glasovanje po kurijah, sicer pa, da bi bila dva dež. odbora, jeden za nemški del Tirolske, drugi pa za italijanski del, tako da bi bila dežela prav za prav razdeljena na dva, popolnoma samostalna dela. Vlada je te predloge odbila, vsled česar so italijanski poslanci sklenili, da jih toliko časa ne bo v tirolski deželni zbor, dokler vlada njih želji ne ugodi.

Poljski shod v Tešinu se je vršil v nedeljo. Na shod je prišlo nad 6000 oseb, mej njimi jako mnogo poljskih poslancev in zastopnikov občin iz Šlezije in iz Gališke. Shod je sprejel resolucijo, s katero zahteva, naj se izvrši jednakopravnost poljskega jezika z nemškim jezikom v vseh uradih v Šleziji in naj se podržavi poljska gimnazija v Tešinu, katero zdaj vzdržuje narodna požrtvovalnost poljska. Žal, da so utis te manifestacije pokvarili socijalni demokratje. Ker jim predsednik shoda, posl. Swieży, ni dal govoriti, zagnali so tak krik in so tako razgrajali, da se je moral shod zaključiti.

Hrvatska vlada je dobila nekoliko drugačno lice. Dosedanji banov namestnik in načelnik oddelka za notranje zadeve, Stanković, je odstopil. Na njegovo mesto je prišel dosedanji naučni načelnik Krajcsovics. Mož se je prej pisal za Spitzerja in je židovskega rodu. Ban grof Khuen-Hedervary ga je pripeljal iz Ogerske. Spitzer-Krajcsovics je bil že doslej veleupliven in bo odslej še laglje delal proti interesom hrvatskega naroda. Naučni načelnik še ni imenovan, a najbrž doseže to mesto vseučiliški profesor dr. Pliverić, svoj čas pravaš, zdaj Madjaron.

Minister Goluchowski v Parizu. — Te dni je potoval naš minister unanjih del, grof Goluchowski, povse nepričakovano v Pariz. V tem, ko se je oficijozno zatrjevalo, da to potovanje nima prav nobenega političnega pomena, konferiral je grof Goluchowski s francoskim ministrom unanjih del, Hanotauxom, in sicer o najkočljivejšem vseh aktuvelnih političnih vprašanj, v orijentalskem vprašanju. Kaj se je govorilo in kaj se je sklenilo, kdo bi to mogel vedeti? Istina je, da je to potovanje obudilo veliko senzacijo in da so je mnogi tolmačili kot nov dokaz, da Goluchowski dela na predrugačenje evropske konstelacije, zlasti na to, da se razbije trozveza in se Avstrija loči od Nemčije.

Nemški drž. kancelar knez Hohenlohe, kateri se mudi zdaj na Ruskem, odstopi torej vendar in sicer na jesen. Uzrok temu je mimo mnozih druzih tudi to, da je pruski dež. zbor zavrgel vladno predlogo o prenaredbi društvenega zakona v reakcijonarnem smislu. Naslednik Hohenlohejev bo sedanji minister unanjih del Bülow, faktični kanceler in dejanski vodja vse nemške politike ostane seveda i nadalje nemški cesar Viljem.

Grško-turški mir se menda vendar doseže, vsaj listi poročajo, da se je Turčija udala in da je vsprejela predloge veleposlanikov tako glede grško-turške meje, kakor glede odškodnine. Čim se doseže porazumljenje glede kontrole grških financ, se podpiše mirovna pogodba — ako Turčija ne igra samo komedije in ako v zadnjem trenotku ne podere vsega, kar so zastopniki velevlasti s tolikim trudom zgradili tekom več mesecev.

Angleška je odpovedala trgovinsko pogodbo z Nemčijo in z Belgijo, a vse kaže, da odpove tudi vse druge, ker sploh misli opustiti sedanji trgovinsko politični sistem, svobodno trgovino, in se s carinami ubranjevati inozemske konkurence.

V Portugalski ima vlada mnogo težav, da sproti udušuje nemire. Vsled novih davkov in utesnitve tiskovne svobode začeli so se republikanci gibati tako živo, da mora vojaštvo v vseh mestih biti vedno pripravljeno. Demonstracije in veliki izgredi se primerjajo vsako noč.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča v imenu odseka o načrtu ukaza glede uravnave obsega pravic nekaterih trgovskih obrtov na drobno.

Vsled ukaza z dne 29. marca 1897, št. 15996 namerava vis. c. kr. trgovsko ministerstvo sporazumno z vis. c. kr. ministerstvom za notranje stvari na podlagi zakona z dne 4. julija 1886 (drž. zak. št. 205) izdati ukaz, ki naj uravna obseg pravice v tem zakonu omenjenih trgovskih obrtov na drobno.

Najpoprej se je za prodajo mešanega blaga, ki je za citirani specijalni zakon dala prvi povod in ki je najobsežnejši izmed trgovskih obrtov na drobno, ki spadajo pod ta zakon, sestavil seznam onih predmetov, katere sme imeti prodaja mešanega blaga. (§ 1.)

Seznam je smatrati za taksativen, vendar pa se bodo politična deželna oblastva pooblastila, da izjemoma za njihovi upravni okoliš obrtu prodaje mešanega blaga dovolijo pojedine druge predmete.

Glede ostalih, pod zakon spadajočih trgovskih obrtov na drobno, kakor branjevskega, krušnarskega ali prekupskega obrta, trgovine z živežem i. t. d. jednotna uravnava z ozirom na različnost terminologije teh obrtov in na dejanstveno in tradicijonelno izvrševane pravice v posameznih deželah ni mogoča potom ministerskega ukaza. Politična deželna oblastva se bodo toraj pooblastila, da uravnajo posamezne dotične trgovske obrte na drobno v svojem upravnem okolišu. Pri tem ima v obče seznam predmetov, ki jih je našteti v §. 1. ukaza, veljati kot skrajna meja upravičenostnega obsega in si udeležena ministerstva pridržujejo potrditev dotične razglasitve.

C. kr. deželna vlada poslala je zbornici načrt ukaza glede uravnave obsega pravice nekaterih trgovskih obrtov na drobno.

Ker je ta načrt sestavljen na podlagi zakona z dne 4. julija 1896 (drž. zak. št. 205), usoja si odsek ta zakon tu navesti.

§. 1. Paragraf 38. zakona z dne 15. marca 1883. l. (drž. zak. št. 39) v izpremembi in dopolnitvi obrtnega reda se dopolnjuje z nastopnim določilom, katero bodi njegov četrti odstavek:

Obseg opravičenosti trgovinskih obrtov na drobno z manjšo zalogo blaga in z omejitvijo na prodajanje pridelkov ali izdelkov manjše vrednosti ob samo krajnem obratu (prodaja mešanega blaga, krušnarski, branjevski ali prekupski obrt, trgovina z živežem i. e.) se sme vrediti z ukazom, doprašavši trgovinske in obrtne zbornice in pa dotične zadruge.

§. 2. Ta zakon stopi v veljavnost šest mesecev po njegovi razglasitvi.

S časom, ko zadobi moč v §. 1. omenjeni ukaz, se smejo ž njim vrejeni trgovinski obrti na drobno izvrševati samo v tam oznamenjenem obsegu.

§. 3. Izvršiti ta zakon je naročeno ministru za trgovino in ministru notranjih stvari.

Načrt omenjenega ukaza slove: Na podlagi določb zakona z dne 4. julija 1896 (drž. zak. št. 205) se ukazuje naslednje: §. 1. Obrt prodaje mešanega blaga obsega pravico za prodajo na drobno naslednjih predmetov: 1. Sočivje, krompir, moka, zdrob, ječmenček, riž, otrobi, seno in slama. 2. Zelenjava in sveže zelenje (čebula, česenj, zelje, repa, kumare, tudi kisle i. e.), užitne, sveže, nerazdobljene gobe, druge sveže in osušene rastline (kumin, majaron, lavorova peresa, mak, ptičja krma); 3. Sadje, sveže in osušeno, južno sadje, češpljevec, navadne marmelade, malinovec; 4. Živalski pridelki, kakor mleko, kurja jajca, med in vosek, morske gobe, peresni tuli in peresa za mazanje; 5. Surovo maslo in sir, svinjska in gosja mast, slanina; 6. Olje tudi petrolej; 7. Soda-voda; 8. Kis, denaturiran spirit; 9. Gorčica; 10. Drožje; 11. Pekovski izdelki (črno in belo pecivo, pecivo za otroke) testenina; 12. Kurivo; 13. Kava, žgana in nežgana, kavni surogati, kakao, čokolada; 14. Sladkor, slašćice za otroke; 15. Medarsko blago, navadno, za trenje; 16. Dišave, navadne kakor poper, inger, cimet, žefran; 17. Sol; 18. Šunke, prekajeno meso in klobase; 19. Ribe, konservirane; 20. Sveče in milo; 21. Netivo; 22. Mrčesni prašek v zaprtih posodah in steklenicah z razprašilniki, mrčesne tinkture, papir za muhe; 23. Krtače, navadne, metle in debeli čopiči; 24. Slamnato blago, blago iz trstja in lubja, navadno, (odeje, plahte, trstovec); 15. Lesena roba (coklje, lesene palice za cvetlice, držala ža biče in metle, stepalec za preproge, metle iz šip (brezove metle), toporišče za sekire, lopate za sneg, kuhalnice in drugo tako orodje, žagovina, probke, cevi za pipe, zobotrebci, lesene pipe in ustniki, navadna pletenina, navadne igrače za otroke); 26. Prsteno, kamnito in glinasto blago (kreda, drobni in ptičji pesek, sipa, vapno, skliznik (Federweiss), malec, ilovica, brusni kamni, prst za cvetlice, navadna, lončarska posoda, tobačne pipe iz malca in gline, kamnite krogljes, vinčniki); 27. Cilindri za svetilnice; 28. Česala; 29. Žeblji, igle, naprstki, zaponke, plehaste žlice, navadna železna kihinjska posoda, jeklena peresa, peresna držala; 30. Skrob, soda, galun, modrilo, kolofonij, gumi arabicum, voščilo, lep, črnilo, pečatni vosek; 31. Radirke, žoge; 32. Vrvi, motvozi, (špaga); 33. Sukanec, vata, traki, porte, stenji (duše), vrvce, gumbi; 34. Papir in pisemski zavitki (kuverte).

§. 2. Ta ukaz se ne tiče: 1. predpisov glede predmetov pridržanih lekarnarjem in glede lečil, ki se smejo prodajati le s privoljenjem oblastva; 2 določb, ki se tičejo koncesijoniranih obrtov; 3. predpisov, ki veljajo za živinsko sol.

§ 3. V § 1 zaznamovani trgovski obrti na drobno ne smejo prodajati vsega, tu izrecno ne navedenega, zlasti ne vsega drugega od rokodelskih obrtov izdelanega blaga.

§ 4 Politična deželna oblastva so pooblaščena, z ozirom na posebne deželne ali krajevne razmere po zaslišanju trgovskih in obrtniških zbornic, ki imajo o tem zaslišati dotične zadruge, zgoraj omenjenim trgovskim obrtom na drobno v svojem upravnem okolišu dovoliti prodajo posameznih, v zgornjem seznamu (§ 1.) ne navedenih predmetov.

§ 5. Politična oblastva so dalje pooblaščena, obseg opravičenosti drugih trgovskih obrtov na drobno, ki imajo manjšo zalogo blaga in so omejeni na prodajo proizvodov majhne vrednosti ob samo krajevnem prometovanju (branjevski, krušnjarski ali prekupski obrt, trgovina z živežem) z ozirom na posebne deželne ali krajevne razmere po zaslišanju trgovskih in obrtniških zbornic, ki imajo potem zaslišati dotične zadruge za svoj upravni okoliš uravnati s tem, da ustanove imenik onih predmetov, katere sme vsak posamezni teh obrtov prodajati.

Imenik teh predmetov je vezan na meje v § 1. navedenih predmetov. Le izjemoma se more dovoljenje kakor v slučaju § 4. raztegniti na posamezne predmete, ki niso obseženi v gornjem seznamu (§ 1.).

§ 6. V §§ 4. in 5. navedene uravnave so podvržene odobrenju trgovskega ministerstva sporazumno z ministerstvom za notranje stvari, in jih ima potem razglasiti politična deželna oblast.

Ravno tako se smejo v § 5. navedeni trgovski obrti na drobno šest mesecev potem, ko je politična

deželna oblast razglasila uravnava obsega njihove upravičenosti, izvrševati le v obsegu, zaznamovanem v tem razglasilu.

§ 7. Ta ukaz pride šest mesecev po razglasitvi v moč.

Od tega časa se smejo v § 1. navedeni trgovski obrti na drobno izvrševati le v tu naznačenem (§ 1. ozir. § 4) obsegu.

Zbornica je ta načrt poslala gremiju trgovcev v Ljubljani in udeleženim zadrugam na deželi, da izrečejo svoje mnenje. Zadrugi sodnega okraja konstanjeviškega in metliškega sta pritrdili naredbi, ne da bi bili stavili kake preminjevalne in dodatne predloge; nasprotno želi zadruga za sodni okraj kamniški, da naj bi se sprejeli še naslednji predmeti v seznam: vse vrste semena, porcelansko blago, steklo, vse vrste suhih in oljnatih barv, — in to iz tega razloga, ker bi trgovec z mešenim blagom ne mogel obstati, ko bi tržil le z izdelki, navedenimi v naredbenem načrtu. Gremij trgovcev v Ljubljani pravi, da trgovcev z mešanim blagom v Ljubljani pravi, da trgovcev z menajska posebnost (mogoče obstoje taki že po večjih mestih), ki se je s časoma razvila iz branjevskega obrta. Prodaja mešanega blaga se ne loči od trgovine z mešanim blagom sicer v ničemer, kakor da plačuje večji pridobitni davek kot trgovec z mešanim blagom. Obseg pravice za izvrševanje obrta je — ali vsaj bil pri obeh vrstah enak, in s predležečim načrtom se tudi ne bo odpomoglo sedanjemu zlu, ker ni lahko sprevideti, kateri predmeti so pridržani, da sme ž njimi tržiti trgovec z mešanim blagom ali v smislu § 38. obrtnega reda na določene vrste blaga omejeni trgovski obrt, če smejo prodajalci oziroma branjevci vse predmete imeti, ki so v seznamu zaznamovani in so vrhu tega po § 4. načrta politične oblasti pooblaščene, dovoliti prodajalcem mešanega blaga izjemoma, da smejo imeti tudi posamezne predmete, katerih ne obsega seznam.

Če tedaj, kakor gori pripomnjeno, prodaje mešanega blaga v Ljubljani le imenoma ne obstoje, so pa tu branjevci, pri katerih je uredba obsega njihovih pravic v smislu zakona z dne 4. julija 1896, drž. zak. št. 205 nujno potrebna. Branjevci, ki so omejeni le na prodajo malo vrednih izdelkov, tržijo danes z večino predmetov, ki so pridržani trgovcu, ki je obremenjen z davki in davščinami vsake vrste. Morebiten ugovor, da bi bil z omejitvijo prodajalnih pravic oškodovan konsument, nikakor ne drži; kajti po današnji konkurenci v vseh trgovskih strokah, bi pač ne bilo konsumentu težko, varovati se morebiti nameravanega oškodovanja, ker pač le tam kupi, kjer mu bolj ugaja. Cene vseh porabnih predmetov so vsled velike konkurence pale najnižje in brezdvomno je, da bo tudi tedaj ostalo, če bi se trgovcu to pustilo. kar mu je šlo od nekdaj in mu gre tudi že sedaj. Ni zadosti, da ima visokoobdačeni trgovski stan v konsumnih društvih, magacinih za živila, menažnih upravah itd. veliko konkurenco, vzamejo mu potem še ono malo, kar ostane, prodajalci, branjevci, trgovci z živili itd. Gremij se torej izreka za to, da prodajalcev blaga ni ustanavljati v mestih z več kakor 10.000 prebivalci in da naj visoka c. kr. deželna vlada uredi obseg pravice branjevcev, trgovcev z živili itd.

Odsek se je opetovano bavil s tem predmetom in povdarja, da na Kranjskem ne poznamo prodaje mešanega blaga, kakor jo nam predstavlja predležeči načrt, pač pa se je posebno v deželnem stolnem mestu branjarija najrazličneje razvila, ker velja tudi od posameznih mestih na deželi. Mej tem, ko se prejšnji čas branjevci, krušnarji, trgovci z živili imeli nekaj naslednjih predmetov: pekarske izdelke, ščetinarsko blago, kurivo, zemeljske pridelke (pisalna kreda, snažilni pesek i. e.), poljske in vrtne pridelke (krompir, kumare, čebula, češenj, kumena, majaron, lorberjeva peresa, zelje, repa, mak, i. e.) razno zelenjad, leseno blago (držaji za metle, metle iz šip in hlevne metle, kuhinjske žlice i. e.) sočivje, mlinarske izdelke, mlekarske izdelke (surovo maslo, maslo, sir, jajca, skuta, smetana) sadje (sveže in posušeno) kuhinjsko sol in kis. vrvarske izdelke, prekajeno meso, podložne slame, cekarje i. e.) lojevno blago (sveče, milo) netivo (užigalice, kresilni kamen, kresilno gobo. nočne luči i. e.), imajo sedaj veliko predmetev specerijskih, in kolonijalnih trgovin. Če bi se torej uredilo prodajo z mešanim blagom, bo tudi neobhodno potrebno, da se bo, kakor je določeno v § 5. predležečega naredbenega načrta, uredil tudi branjevski, krušnjarski obrt ter obrt s trgovino z živili. Kakor je že gremij trgovcev v Ljubljani v svojem poročilu omenil, je prodaja z mešanim blagom dunajska posebnost. Iz poročila stalnega obrtnega odseka priloga št. 1434 stenografskega zapisnika o seji dne 27. marcija 1896 je posneti, da so prišli koncem šestdesetih let k tedanjemu poročevalcu dunajskega magistrata nekateri branjevci, krušnjarji, peki itd. in so prosili za razširjenje svojih kupčijskih pravic, ker več manjših predmetov, s katerimi so doslej tržili, ne gre več in morajo na to misliti, da dobe za to nadomestilo. Ta prošnja ob ednem dokazuje, da je za trgovske obrte na drobno obstajala v reseici stroga omejitev in da se takrat noben ni upal napraviti kakega prestopka. Tedanji poročevalec je skušal tem zahtevam s tem ustreči, da je iznašel novo oznamenilo „prodajo mešanega blaga“; pri tem se je ravnal po tem, da se „trgovino“ more lahko od „prodaje“ strogo razločevati, morebiti po analogiji „prodaja monopolnih predmetov, soli, tobaka,“ itd. Ne le na Dunaji, temveč tudi po drugih mestih, posebno v Gradcu, St. Hipolitu, Dunajskem Novemmestu itd. so se pritoževali in tudi tam se je porabila „prodaja mešanega blaga“, da se je mej raznovrstneje kupčijske stroke zanesla formalno nedotakljiva konkurenca. Navelo se je celo vrsto slučajev; n. pr. razprodajo vina s prodajo starih nogovic in hlač v ednem in istem prostoru v zdravstvenem oziru čisto brez kontrole pod naslovom „prodaja mešanega blaga“. Potem so prijavljene za „prodajo mešanega blaga“ veliki zaloge narejenega blaga, trgovci s porcelanom, izdelovalci klobukov itd. Vrsta trgovcev na obroke z najrazličnejimi predmeti, kot pohištvom, obleko, drobnino, umetninami itd. se skriva pod tem skupnim imenom. Iz teh in drugih razlogov je ureditev postala potrebna, pri tem je veljalo načelo, izraženo v resoluciji, katero je visoka poslanska zbornica sklenila dne 27. marca 1896: C. kr. vlada se pozivlje, da dovoli prodaji mešanega blaga le prodajo živil in predmetov vsakdanje domače potrebe. Na Kranjskem samem ni prodaja mešanega blaga razširjena, pač pa imamo večje branjevce, ki so prodaji mešanega blaga podobni; v Ljubljani je zadnji čas tudi znana prodaja mešanega blaga. To pa ni ona prodaja mešanega blaga, kakor se je razvila na Kranjskem in tudi po drugih kronovinah na deželi. — Trgovci z mešanim blagom na deželi so imeli — v deželnem stolnem mestu je bila prej le razredna trgovina — naslednje predmete: Kolonijalno in specerijsko blago, južno

Naj navedem še dneve iz l. 1896 in kedar smo že letos streljali. Leta 1896. 3. julija nevarna nevihta od Pohorja se bližajoča je bila vstavljena ter se je nekaj toče vsulo više na Pohorju. 11. 20. 21. 22. in 24. julija vsaki dan črne megle z gromom, tukaj le malo dežja. 30. julija silna nevihta na zapadu, kamor smo odrinili topiče, grozna toča po Vitanjski gori. 1. avgusta toča na Pohorji, tukaj le dež. Dne 6. avgusta, oni nesrečni dan, ko je toča silno tolkla po Savinjski dolini, po Slovenskih goricah, pri Mariboru do Gradca, smo že ob $^1/_2$5. uri zjutraj začeli streljati in morali skoraj celi dan pokati, ker so se nevihte od vseh strani bližale. Tu le dež. Dne 12. avgusta nevihta na vshodni strani Pohorja pri Polskavi, oblaki so se premikali le do Ritoznoja, kjer so obstali ter se je toča vsula po polskavskih vinogradih, Ritoznoj pa je ostal brez toče. Neki lastnik vinograda v zadetih krajih g. N. iz Slov. Bistrice, ki poprej ni hotel verjeti, da bi streljanje kaj vplivalo na oblake, priznal je, da je tisti dan res bilo čudno videti, kako so se oblaki, ko so se bližali krajem, kjer se je streljalo, začeli mešati in vstavili. Letos je tudi ta gospod že postavil strelišče. Dne 22. avgusta, ko je potolklo v kozjanskem in brežkem okraju, smo odtod videli črne oblake na jugu, smo sicer streljali, pa bi ne bilo treba.

Tudi letos smo že večkrat bili v nevarnosti in streljali 5., 7., 17., 21. in 24. junija ter 1., 4. in 9. julija. Posebno nevarno je bilo 1. in 4. julija. Dne 1. julija so se proti 6. uri zvečer zbirali črni oblaki nad Pohorjem in se naglo premikali na jugovzhod proti Kovačlonski gori. Bliskalo in grmelo je neprenehoma, v oblakih pa se je čulo ono hrumenje, kakor pred točo. Ko je prišlo na celi črti več sto strelov, so se oblaki obrnili na Pohorje nazaj in vlekli preko Pohorja na severno stran, kjer je potem razsajala nevihta od Ruš do Maribora in je toča tam precej hudo klestila. Ta preobrat oblakov je bil tem čudnejši, ker je tak silen vihar od severa potegnil, po katerem se je navadno vsipala toča, zdaj pa le nekaj kapljic dežja.

Dne 4. julija so tudi oblaki iz severo-zapada preko Pohorja se pomikali z gromom in hrumenjem, a šli naprej preko Ptujskega polja ter sta naliv in toča v ptujskem, ormoškem in ljutomerskem okraju mnogo škode napravila. 9. julija so se oblaki obrnili odtod proti Vitanjski gori, kjer je nekaj toče padlo, 10. julija pa ob vzhodnem Pohorju proti Framu in Mariboru.

O tem streljanju in njega uspehih smo že lani poročali meteorologičnemu centralnemu zavodu na Dunaju, ki je naša poročila objavil v svojem vestniku in priznal, da stvar ni brez praktične vrednosti. Teoretično bi se dalo sklepati, da pretresanje zraka po strelih provzročuje polagno mešanje spodnjih toplih z zgornjimi mrzlimi plastmi in tako ovira zmrznenje vodinih kapljic, katero se zgodi, ako se spodnji topli zrak naglo vzdigne v zgornji mrzli. Najbrž vpliva tudi elektrika in ni nemogoče, da tudi kemija. Če bo tudi letos streljanje odvračalo točo, potem se ne bo moglo tajiti, da res vpliva na oblake. To si želimo vsi.

Dr. J. Vošnjak.

Kmetijske raznoterosti.

Ceplenje na oko je opravljati tekom julija in avgusta — in samo na mlade podlage, kakoršne se nahajajo v drevesnicah ali pa rastejo slučajno divje po obdelanih zemljiščih.

Tobačni lug za pokončevanje drevesnih uši si lahko napravi vsakdo doma. Kupimo v tobakarni ali v tobačni prodajalnici tobačnega prahu ali drugih tobačnih odpadkov, na pr. jeden liter tacega blaga in polijmo ga s 5 litri vrele vode. Ko se voda pohladi, jo precedimo skozi debelo sukno in jo dobro iztisnemo. S to tekočino napolnimo lončeuo posodo, na pr. skledo in v njo pomakamo ušivo vejo ali mladiko ter jo pustimo do 15 minut močiti se v lugu. Če ne poginejo vse uši, je znamenje, da tekočina je prešibka in dodati jej moramo še tobaka. Nevpogljive drevesne dele moramo s copičem ali z gobo prav dobro namočiti. Kadar rabimo tobačni lug proti krvavi uši, prilijmo mu nekoliko petroleja.

Poučni in zabavni del.

Pogled v kemijo in alkemijo.

Opisal J. B.

2.

„Kamen modrijanov“ je dandanes le še govorica, podobna kaki pravljici, ali ne še pred sto leti so imele te besede za učenjake in neučenjake ves drug pomen. Takrat je bil „kamen modrijanov“ nekaj, kar se le more dobiti s trudapolnim premišljevanjem in delom, s potrpljenjem in žrtvami. Iskali so ga z resnobo in vnetostjo, da, moglo se ga je najti, in našli so ga.

Globoko misleči možje, najtemeljitejši prirodoznanci, domišljajoči si, da stoje visoko nad predsodki in zmotami svojega časa, sodili so takrat o tistih, ki so dvomili o „kamnu modrijanov“ ravno tako, kakor bi dandanes sodili možje-strokovnjaki o tistem, kateri bi hotel dvomiti o prikaznih spektralne analize, Luther, Baco Verulamski, Spinoza, Leibnitz in mnogi drugi misleči verovali so na „lapis philosophorum“. Pravicoljubni in spoštovani možje trudili so se z nikoli naveličano pridnostjo, ga najti in zastavili so svojo besedo za njegovo eksistenco in moč. Poldrugi vek so se pečali mnogi resni, nadarjeni in za resnico vneti možje, deloma pa tudi malopridneži, s pojmom, kateremu se sedaj smeje srednješolski dijak, ki se je učil le polleta kemije in prepričan je, da sme alkemijo in njen „kamen modrijanov“ imenovati največjo neumnost. Vendar smemo „alkemijo“ le smatrati kot zmoto. Prava cenitev „alkemije“ v literaturi je tudi težavna in sicer zaradi njenih težko umljivih in okornih izrazov. Zadnja oporoka in skrivnostna knjiga „Bazilija Valentinusa“ res ni lahko umljivo berilo. Alkemija je tudi nalašč iz verskih vzrokov v temnem, nerazumljivem jeziku pisana, kajti bila je le za posebno „izbrane“ razodeta, in to se je moralo nevrednim skrivati, da se po njih ne oskruni.

sadje, olje, maščobo, ribe in ribje izdelke, deželne in mlinarske izdelke, sadje, semena, kemiške pomočne snovi, rudarske pridelke, prstene in kemiške barve, sveče, milo, pralne priprave, pijačo in opojne pijače, konsumne predmete in delikatese, netivo, fabrikate in obrtne izdelke: železo, kovine in blago iz teh, leseno in koščeno blago, steklo, kamene, glino, porcelan, kavčuk, gumi, vosek, slama in ličje, sedlarsko, vrvarsko, ščetarsko, kleparsko, iglasko, drobno, norimberško igralno blago, volno, platneno in bombažasto prejo, volneno, platneno bombažasto in pozamentirijsko blago, svilo, svileno, belo in pleteno blago, trakove, modno, blago in lipš. Če tudi trgovec z mešanim blagom na deželi nima vseh teh predmetov, ima vendar vse one, katere more prodati po krajevnih razmerah. Da vidimo, da se v Ljubljani mej mešanim blagom nahajajo čisto drugi predmeti, se navaja naslednje: Obrtnik je imel obrtni list za rokovičarski obrt. Ker je pa poleg rokovic prodajal tudi denarnice, ščetke, kravate, naramnice, moderce, toaletne predmete, ovratnike, manšete itd, je priglasil trgovino z mešanim blagom. Trgovec je imel obrtni list za trgovino z pozamentirijskim in modnim blagom in ker je hotel še s klobuki tržiti, priglasil je trgovino z mešanim blagom, mej tem, ko je njegova firma še zmirom trgovskosodno vpisana na trgovino s pozamentirijskim in modnim blagom. Trgovec je imel obrtni list za galanterijsko, norimberško in drobno blago in deželne pridelke. Ker je poleg teh hotel še z nekaterimi drugimi predmeti tržiti, je priglasil trgovino z mešanim blagom, mej tem, ko se firma še vedno glasi na prej označene predmete. Iz tega je pač spre videti, da je potrebno, da se obseg obrtne pravice posameznih trgovskih obrtov uredi. Če se upošteva, da najrazličneji predmeti pridejo pod oznamenilom „prodaja mešanega blaga“ v trgovino, se mora prevereti, da je § 38. zakona z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, dobil z zakonom z dne 4. julija 1896, drž. zak. št. 205, nujno potrebno dodatno določilo. Če se držimo strogo na določilo, da sme obrt prodaje mešanega blaga obsezati le pravico za malo prodajo živil in tudi predmetov vsakdanje domače potrebe, bi smele nastati tudi v Ljubljani prodaje mešanega blaga, ki bi stopile na mesto dosedanjih večjih branjevcev. Na deželi bi se pa po mnenji odsekovem težko ukoreninila prodaja mešanega blaga, ker je trgovina z mešanim blagom močno razširjena. Sicer bi pa mogla prodaja mešanega blaga, kakor jo ima pred očmi predležeča naredba, na deželi obstati le v večjih krajih. Predmete, o katerih govori zadruga sodnega okraja kamniškega, itak sme imeti trgovec z mešanim blagom, omenjeni zakon in predležeča naredba imata pa tudi namen doseči, da se bo bolje kakor doslej razločevalo, kaj sme imeti trgovec z mešanim blagom in kaj prodajalec mešanega blaga. Odsek torej pritrja načrtu predležeče naredbe, želi le, da naj bi v § 1., točka 1. odpala predmeta: „seno in slama“, ker bi bilo pač težko to trgovino v soglasje dovesti z zakonom z dne 4. julija 1896, št. 205, drž. zak., ki ima pred očmi malo zalogo blaga. Dalje bi bilo v § 1. točka 12. *h)* kurivu dostaviti (razun premoga). Iz točke 29. seznama bi bilo izpustiti „navadna železna kuhinjska posoda“, ker se oznamenilo malo preobče glasi in s tem predmetom tržijo trgovci z železcm, na deželi trgovci z mešanim blagom in najnoveji čas tudi trgovci s kuhinjsko posodo. Odsek predlaga na podlagi teh izvajanj: Čestita zbornica naj se izreče v smislu tega poročila. — Predlog se sprejme.

Kmetijstvo.

Streljanje proti toči.

Slov. Bistrica, 11. julija, 1897.

Proti nevihtam in toči se je že zdavnaj tu in tam streljalo, toda menda nikjer še ne v tako obilni meri in tako sistematično, kakor smo to začeli lani v tukajšnji okolici. Toča pa je tudi posebno ob Pohorji, na čigar južni strani so znani imenitni vinogradi Kovačlonski s Brandnerjem, Ritoznojski, Visovliški itd, skoro vsako leto več ali manj klestila. Leta 1895., ko je prav lepo kazalo v vinogradih, je toča 7. junija potolkla Kovačlonsko goro. To je g. A. Stiegerja, ki ima tam že jako lepe ameriške nasade, napotilo, da je dal napraviti nad jednim delom novega vinograda žično mrežo, ki je na hrastovih stebrih napeta tri metre nad zemljo, da se pod njo lehko opravlja vsako delo. A ta naprava je tako draga — za jeden oral stane do 5000 gld., — da si jo pač navadni vinogradnik ne bo omislil, bi se tudi ne splačala pri navadnih vinskih cenah. Zato je g. Stiger poskušal tudi streljanje in z njim vred nas več drugih posestnikov. Postavili smo lesene kolibe na primernih vzvišenih krajih in naročili iz železa lite topiče (možnarje) dvojne velikosti pri Lorberju v Žalcu, manjše po 25 kil in veče po 70 kil težke. Cena jim je bila po 4 50 do 12 gld. Takih topičev je lani bilo na raznih mestih kakih 200 razpostavljenih, letos jih je že 300 od Tinja do Šmartna, pa od Visovelj do Zgornje Polskave. Središče je na Kovačlonski gori, kjer je g Stiger postavil še tudi dva železna dimnika od hlaponov, ki sta pritrjena na hrastove štore. Topič se postavi spodaj pod dimnik in vžge. Pritisk po strelu na zrak je tako silen, da se žvižganje sliši kakih 10—15 sekund, torej je zrak pretesen 1000—1500 *m* na visoko.

Moja strelna postaja z 12 topiči je v Visovljah na nekem griču 320 *m* nad morjem. Od tod se Pohorje polagoma vzdiguje, dokler v oddaljenosti 8 do 10 *km* ne doseže višine 1300—1500 *m*. Oblaki se navadno zbirajo nad Pohorjem in premikajo od severo-zapada na južno-vzhodno stran. Bolj redko prihajajo nevihte od zapada, Vitanjske gore ali od jugo-zapada, od Konjic. Streljati začnemo, ko se vidijo temni oblaki nad Pohorjem, če so tudi še le do 20 *km* oddaljeni, zlasti kedar se že čuje daljno gromenje. Potem se neprenehoma in naglo strelja ali proti oblakom, ali naravnost v zrak. V vsak topič se vsuje 8—10 *dkg* smodnika, potem nekaj papirja na smodnik potisne in nabije ali s prstjo ali pa se leseni klin zabije v topič. Vžiga se z zažigalico (Zündschnur), katera se zažge z tako zvano vžigalico za vihar (Sturmzündhölzchen).

In kakšen je vspeh streljanja? Do zdaj popolnem povoljen. Vsi opazovalci trde, da se ali črni oblaki nekako zjasne, ali se vstavijo in na druge strani obračajo. To je gotovo, da lansko leto 1896, ko je toča na premnogih krajih klestila, tukaj ni padlo nobeno zrno.

Začetek „alkemije“ je mističen (skrivnosten) ter sega v starodavne čase. Še le iz 4. stoletja imamo zgodovinske črtice od Novoplatonikov iz Aleksandrije. Ko so Arabci v 7. stoletji si prisvojili Egipt, požgali so jako bogato knjižnico v Aleksandriji, ali vse kaže, da so alkemistični spisi poleg korana odšli plamenom, ker kmalu so jih začeli novi gospodarji dežele prebirati in tudi uporabljati. Na svojem daljnem bojevanji proti zahodu vzeli so Arabi mnogo obetajočo umetnost seboj, in v lepi Španiji so jo dalje gojili. V 11. stoletji je potem od tod prišla na Francosko, Nemško in Angleško.

Njena glavna naloga je bila — spremeniti nežlahtne kovine v zlato ali srebro. S to neizvršljivo nalogo so se takrat lahko pečali, ker še niso vedli, da sta srebro in zlato prvotni tvarini — elementa. Ako bi pa bile pokazale poznejše iznajdbe, da so žlahtne kovine tudi sestavljene tvarine, nadaljevali bi gotovo še sedaj izdelovanje zlata. Tega mnenja je tudi Heferich, novejši prirodoznanec.

Napredujočemu človeškemu duhu se morebiti še posreči to, kar je hotela otročja fantazija in pohlepnost poprejšnjih prirodoznancev doseči z odločno gotovostjo že pred 100 leti.

V 4. stoletji p. Kr. je učil Egipčan Zosinus: „Nebeška bitja znajo narejati zlato in srebro in te so pokazale to iz ljubezni ljudem“. Vsled tega in pa ker so se večinoma duhovni pečali z alkemijo, imenovali so jo sveto umetnost. Toda egiptovski duhovni so raji sebi pripisovali to čast, kakor pa bogovom in tako je postal med njimi „Hermes Trismegistos“ praoče alkemiji. On je baje zapustil 20.000 spisov o svoji umetnosti in „Aleksander Veliki“ je našel na svojem potovanji skoz Egipt v njegovem grobu imenitno delo „tabula smaragdina“. Ta se nahaja v vseh alkemističnih knjigah srednjega veka kot najstarejši kodeks alkemije ter se glasi: „Loči zemljo od ognja, drobno od debelega in z velikim razumom mehko; potem se vzdiguje od zemlje proti nebu in zopet nazaj na zemljo ter dobi moč gornjih in doljnih reči. Vsled tega bo tudi bežala od tebe tema. To je pa vseh moči najkrepkejša moč zaradi tega, ker bo prekosila vse tanke reči in prodrla vsa trupla. Imenovan sem Hermes Trismegistos, ker imam tri dele modrosti celega sveta“.

Kaj se je s tem stavki mislilo, je dandanes težko uganiti. Slaven alkemist „Bazilij Valentinus“ sam pravi: Tabula smaragdina je zelo temna ali umni alkemisti jo znajo razložiti.

V vseh časih je bilo pomanjkanje v življenji, — in bogastvo, zdravje ter dolgo življenje spozna množica vedno še za največo srečo. To srečo so mislili doseči z čeznaturno močjo, in tako nezmotljivo sredstvo je bil „kamen modrijanov“. Rabili so ga do 12. stoletja za izdelovanje zlata, potem pa v zdravilstvu.

Kaj pa je bilo vendar to „kamen modrijanov“, ki so ga čislali kot dušo ali seme zlata?

Paracelsus ga opisuje kot stalno tvarino, rdečo kakor rubin, prozorno kakor kristal, mehko kakor smolo in vendar krhko kot steklo. Kakor kamen je bil le malo znan, ali iz njega narejena štupa je rdeča in žafranasta ter zelo težka. Ta dragocena, čudovita tvarina se je tudi imenovala veliki eleksir, veliki magisterij, rdeča tinktura.

Na dvojni način je bilo mogoče narejati čudoviti kamen. Alkemist najde vodilo in k temu je treba predestinacije, na katero mora vsak najprvo sam verovati; nauči se pa tudi lahko od drugih, v tej reči posvečenih. Ali to je bilo jako težavno, ker velik greh je bil, z božjo pomočjo pridobljeno umetnost očitno učiti in jo tako mogoče celo izročati nevrednim. Sedanje in večne kazni so strašile tega, ki je znal sveto umetnost; grozne prisege so zavezale adeptu jezik in nihče ni narejal copernije v ječi ali drugače prisiljen. (Konec sledi.)

Novice.

— **Občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda** se je letos vršil v Škofjiloki in sicer dne 5. t. m. Škofjaloka se je novič izkazala kot prava narodna tidnjava. Sprejela je zborovalce, katerih se je sešlo jako mnogo, presijajno. Zborovanje se je vršilo po običajnem redu. Obširnejše poročilo priobčimo v prihodnji številki.

— **Prevzvišeni knezoškof dr. Missia,** kateri se je radi zdravja več tednov mudil v Briksenu, se mudi zdaj kot gost celovškega knezoškofa v Blatnici nad Brezami.

— **Sestanek slovenskih in hrvatskih državnih poslancev v Ljubljani** dne 30. julija pozdravil je klub hrvatskih opozicijonalnih poslancev po svojih predsednikih baronu Juriju Rukavini in dr. Šandorju pl. Breščenskem, dalje vodja maloruskih poslancev Barwinski in v imeni kluba poljskih državnih poslancev grof Dzieduszycki.

— **Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani** je imelo dne 23. julija t. l. pod predsedstvom za društvo jako vnetega ter zaslužnega preblag gosp Josipa Merka, c. kr. vladnega svetovalca, svoj redni občni zbor. Iz poročila društvenega tajnika in iz poročila društvenega blagajnika je razvidno, da društvo sicer še jako trpi vsled potresnih hudih udarcev, za katerimi še vedno krvavi naše mesto ter cela Kranjska, vendar pa polagoma napreduje. Društvo sedaj šteje 36 ustanovnih, 87 rednih, 273 podpornih udov in jednega častnega uda t. j. slavna kranjska hranilnica, katere se društvo vedno hvaležno spominja; skupaj toraj 397 članov. Društveno imetje je v preteklem letu naraslo za 1738 gld. Da bi ne bili nasledki potresa tako hudo občutni, bilo bi se društvo gotovo že dosedaj tako opomoglo, da bi že sedaj moglo pričeti z zgradbo zavetišča samega, a v razmerah, v kakoršnih smo v istini, pa se je zgradba odložila v toliko, da se v proslavo petdesetletnice vladanja Njega Apostolskega Veličanstva Fran Josipa I. vloži temeljni kamen za zgradbo. Društvo se nadeja, zaupajoč na dobrotna mladinoljubna srca, da se bo takrat tudi efektna loterija, katero je vis. c. kr. finančno ministerstvo že dne 13 maja 1895 z 200.000 srečkami á = 25 kr. privolilo, toliko obnesla, da se bo z zgradbo tudi moglo pričeti. Razpečavanje srečk efektne loterije se prav te dni pričenja ter slavnemu občinstvu najtoplejše priporoča. Pri volitvi v društveno vodstvo za daljno dobo treh let so bili enoglasno izvoljeni dosedanji odborovi člani in sicer: Predsednik: Josip Merk, c. kr. vladni svetovalec; I. podpredsednik: Ivan Plantan, c. kr. notar; II. podpredsednik: Janez Flis, stolni kanonik in župnik; I. tajnik: Ivan Smrekar, mestni katehet; II. tajnik: Ivan Šubic, c. kr. ravnatelj obrtne in strokovne šole; I. blagajnik: Ferdinand Bradaška, mestni blagajnik; II. blagajnik: Frančišek Bahovec, mestni učitelj. Odborniki: Frančišek Hubad,

c. kr. ravnatelj tukajšnjega učiteljišča; Josip Hubad, c. kr. ravnatelj gimnazije v Kranji; Adolf Ledenik, trgovec, hišni posestnik; Frančišek Levec, c. kr. profesor in okrajni šolski nadzornik; Ivan Murnik, cesarski svetnik, deželni odbornik itd.; Ivan Perdan, predsednik trgovinske zbornice itd.; Andrej Zamejic, stolni kanonik. Presojevalca računov: Ivan Sušnik, stolni kanonik; Franc Doberlet, posestnik itd. Razsodniki: dr. Ivan Janežič, bogoslovski profesor; Matija Zamida, d želni svetovalec; Andrej Žumer, c. kr. okrajni nadzornik. Ker je namen društva jako blag in plemenit, tudi mi to društvo in njega podjetje svojim čitateljem najtoplejše priporočamo.

Celjsko gimnazijsko vprašanje je postalo zopet jako akutno. Kakor smo poročali, da je shod slovenskih zaupnih mož spodnještajerskih, kateri se je vršil dne 20 julija v Celji, sklenil, izročiti vladi posebno spomenico glede celjskega gimnazijskega vprašanja. Ta spomenica se je izročila vladi dne 2. avgusta. Vlada je o oficijoznem razglasilu naznanila, da ne ustanovi paralelk, kakor so jih Slovenci zahtevali, zlasti pa, da ne odpravi sedanjega ravnatelja Končnika, kateri je največji sovražnik Slovencev. Vlada hoče vzdržati nekake provizorne nižjegimnazijske razrede za Slovence, sicer pa smatra Celje za nemško mesto, do katerega nimajo Slovenci nobenih pravic. Po našem mnenji je dolžnost štajerskih Slovencev, da iz tega izvajajo konsekvence tako napram vladi, kakor napram celjskemu mestu.

— **Imenovanja.** Finančni tajnik pri ljubljanskem finančnem ravnateljstvu gosp. dr. Ivan Mrak je imenovan finančnim svetnikom. — Semeniškega spirituvala gosp. Jož. Erkerja imenoval je cesar stolnim kanonikom v Ljubljani.

— **Odličen gost.** Slavnoznani srbski pesnik Jovo Sundečić se je pripeljal iz Kotora v Ljubljano da pozdravi svoje prijatelje, in si ogleda našo lepo Gorenjsko. Sporočamo mu svoj iskren pozdrav!

— **Uradna tajnost** je stvar, katere spoštovanje je pač prva dolžnost vsacega uradnika. Kdor tajnosti ne varuje, se strogo kaznuje. Z nemškimi uradniki se seveda milejše ravna, kakor s slovanskimi. Višji policijski komisar v Celovcu je bil izdal nemškim listom tajni ukaz ministerskega predsednika glede nemškonacijonalnih agitacij. Za kazen je bil premeščen na boljše mesto. Da je to storil kak slovanski uradnik, pognali bi ga bili brez usmiljenja iz službe.

— **Obstrukcija na Koroškem.** Vzgled mestne občine Beljak, ki je sklenila, da ustavi s 1. septembrom t. l. delo v prenešenemu delokrogu, posnemajo sedaj tudi drugi občinski zastopi. Doslej so sklenile obstrukcijo občine: Seeboden, Spital ob Dravi in St. Martin ob Beljaku, a gotovo jim slede še druge.

— **Tržaški delavci** so jeli kar trumoma prehajati v socijalnodemokratični tabor, vsled česar so slovenski rodoljubi v Trstu jeli misliti na posebno organizacijo slovenskih delavcev. Te dni so začeli peki štrajkati in s cer so rogovilili tako, da je morala vlada poklicati vojaštvo na pomoč.

— **Potresna opazovalnica** se ustanovi na ljubljanski realki. Nje upravitelj bo prof. A. Belar, kateri v svrho studij sedaj popotuje po Italiji. Naprava take opazovalnice je jako umestna.

— **Umrl** je na Rakeku Ernest Majster, mlad rodoljuben železniški uradnik, katerega je poštni nadkomisar Cora dolgo časa krivično preganjal. Bodi mlademu možu ljub spomin.

— **Trgovinska in obrtniška zbornica** je, ustrezaje nujni potrebi, poskrbela, da so se vršila ta teden v Ljubljani poljudna predavanja v novi občni pridobnini. Predavanja so bila dobro obiskana.

— **Zdravniška zbornica za Kranjsko** je imela dne 27. julija v Ljubljani svoj redni občni zbor, kateri je sprejel mej drugim tudi obsežno stanovski red, kar je iskreno odobravati.

— **»Zur guten Stunde«** je naslov nemškemu ilustrovanemu listu, kateri je tudi po slovenskih pokrajinah močno razširjen. Ta časnik je začel v najnovejšem času tako nesramno obrekovati avstrijske Slovane, da ni častno za nobenega Slovenca, ako je še naročen na ta list, pač je pa dolžnost vsacega rodoljuba, da agitira z vsemi močmi na to, da naročniki list odpovedo.

— **Letno poročilo c. kr. obrtnih strokovnih šol** (strokovna šola za obdelovanje lesa z javno risarsko šolo in strokovna šola za umetno vezenje in čipkarstvo) v Ljubljani v šolskem letu 1896/97. Na svetlo dal c. kr. direktor Ivan Šubic. Učiteljski zbor šteje: ravnatelja, strokovna šola za obdelovanje lesa 13 učiteljev, strokovna šola za umetno vezenje in čipkarstvo pa 6 učiteljev oziroma učiteljic. Na zavodu je 5 Fran Josipovih in 16 hranilničnih, po Mariji Valeriji imenovanih ustanov. Preteklo šolsko leto je bilo za obe strokovni šoli doba notranje konsolidacije in mirnega razvitka. V vseh oddelkih je bilo nepričakovano veliko učencev, tako, da je število vseh vpisanih obiskovalcev največje, odkar obstojita zavoda. Javna risarska šola je bila tudi prenapolnjena ter je štela 106 frekventantov, tako, da je pač največja inštitucija te vrste v Avstriji. Vsled tolike udeležbe sta se morala tudi letos otvoriti dva oddelka. Iz statističnih podatkov navajamo: koncem šolskega leta je bilo skupaj 66 rednih učencev in 7 hospitantov. Povoljnega uspeha je izvršilo letos 49, nepovoljnega pa le 7 učencev. Po narodnosti je bilo 82 Slovencev, 6 Nemcev, 1 Hrvat in 1 Italijan. Po veri je bil le 1 protestant. Prihodnje šolsko leto se prične 18 septembra t. l. Vpisovanje so prične 16. septembra. Vpisati je možno učence, ki imajo izpustnice ljudske šole in ki so izvršili 14 leto.

— **Za trtnico v Škocijanu** je dovolilo poljedelsko ministerstvo podpore 300 gld.

— **Toča** je dne 23. julija v raznih krajih na Dolenjskem hudo pobila. Škoda je jako znatna in dolžnost države je, da zadetim prebivalcem priskoči z znatno podporo na pomoč.

— **Mestna hranilnica v Rodovljici.** V mesecu juliju 1897 je 168 strank uložilo 21344 gld. 16½ kr., 76 strank uzdignilo 14180 gld. 48 kr., 27 strankam se je izplačalo posojil 16596 gld. Stanje ulog 271805 gld. 76½ kr. Denarni promet 68379 gld. 1 kr.

— **Papirni goldinarji.** Od 24. julija 1894 je od 57.883.361 gld. prišlo do konca junija 1897 iz prometa 57,170 093 gld. Ostane torej še koncem junija 713 268 gld. v prometu.

— **Grozna povodenj.** Dunaj in skoro vse dežele na severu avstrijske države zlasti Češko je zadela velikanska katastrofa: povodenj. Škoda je neprecenljiva in nepovračljiva. Dunaj je bil proti strani Dunava v veliki nevarnosti. Voda v Dunavu je bila že 5 metrov 30 cm nad normalom, a je ševedno naraščala. Že je bila v Pratru, in ondotnih Benetkah. Pri Tulnerfeldu je predrla Dunava v daljavi sto metrov nasip, in voda je udrla z grozno silo preko Tulnske doline, pokrivajoč polje in travnike visoko s kalnimi valovi. Vse žito in vsi pridelki so uničeni. Nasip, ki ščiti kraje Kaiser-Ebersdorf, Albern in Mannswörth so bili v veliki nevarnosti. Ljudstvo je bežalo iz hiš, katere stoje še zdaj globoko v vodi. S čolni se rešujejo ljudje na vse strani. V Išlu ne morejo ljudje nikamor. Cesar ni mogel na Dunaj. Več hiš se je ondu že podrlo, tako tudi v Trutnovu in Ausse. Cesar je ukazal pripeljati s čolni živeža v letovišče ker vlada nečuvena draginja; cesarica pa nabira osebne milodare za nesrečne kraje. Zopet se poroča iz raznih krajev na Solnograškem, Zg. Avstrijskem in Štajerskem o nesrečah. Veliko ljudi se je utopilo. Grof Badeni je sporočil prizadetim krajem, naj se obrnejo do njega za denarno pomoč. Cesar pa je nakazal iz privatne blagajne razne podpore za Češko 30000 gld. Mladočeški poslanci so se sešli, da se posvetujo, kake korake store za državno pomoč.

— **Nov red.** S cesarjevim dovoljenjem nastani se v Avstriji nov samostanski red Kamilancev, kateri otvori za jubilej 50letnice cesarjevega vladanja bolnico za moške. Redovniki so sami duhovniki ter se nazivljejo po sv. Kamilu de Lellis. Red je razširjen zlasti po romanskih deželah.

— **Babjeverski strah.** Kitajci mislijo, da so nerazrušljive stavbe, pod katerimi se pokoplje otrok. Železnice so dobre, če se pod vsak prag pokoplje jeden otrok. Sedaj se je raznesla novica po „nebeškem cesarstvu", da rabijo Rusi za novo železnico človeških žrtev, in da je ruski poslanik v Pekingu že prosil cesarico kitajsko, da mu dá 2000 kitajskih otrok. Strah je velik.

— **Kako časte Nemci in kako časte Poljaki svoje pesnike** pojasnjuje posebno dobro naslednje: Nemški pesnik Liliencron je v velikih denarnih stiskah. Nemci so, kakor znano, narod pesnikov, in takemu je seveda malo mar, če mu nekaj pesnikov lakote pomre. Nekateri Liliencronovi čestilci se sklenili, napraviti za pesnika kolekto. Razglasili so oklic na nemški narod. 700 časopisov je ta oklic priobčilo, in res nabrala se je kolosalna svota 120 gld.! Teh 120 gld. bodo Nemci ponudili jednemu največjih svojih pesnikov kot „dar narodov in dokaz narodove hvaležnosti". — Za spomenik slavnemu poljskemu pesniku in književniku Mickieviču so nabrali njegovi rojaki veliko večjo svoto, kakor je potrebna. Samo pri uredništvu „Varš. Kurjera" so našli preostanka 140.000 rubljev. (Vsak večji list se je namreč zavezal, da nabere del potrebne svote.) A tudi drugi listi izkazujejo preostanke. Radi tega so uredništva naprosila oblast, da se porabijo ostali novci za razne dobrodelne svrhe na spomin Mickieviču, „Varšav. Kurjer" pa prosi dovoljenja, da se napravi iz 150.000 rubljev zaklad, iz katerega bi se vsako leto na rojstveni dan pesnika dajale nagrade za najboljše povesti, drame in kritike. Varšavski knjigarnarji in zalagatelji pa pripravljajo za Mickievičevo stoletnico raznovrstna izdanja njegovih del. Poljski skladatelji hočejo prirediti za ta dan glasbene ilustracije, a umetniki albume in slike tipov in prizorov iz raznih del tega velikega pesnika. — Tudi Slovenci bomo praznovali kmalu stoletnico Fr. Prešerna. Kako jo proslave naši književniki, slikarji in kiparji? Kako je proslavi naše občinstvo?

— **Röntgenovi žarki v službi živeža.** Kemiki so to epohalno najdbo jeli izrabljati za preskuševanje živil na njih zdravost. Tako se s pomočjo Röntgenovih žarkov zamorejo preiskati zabela, meso, jajca, kava, sadje, z jedno besedo vse živilo, ako je zdravo, t. j. sveže in originalno, nepokvarjeno. Tacih žarkov nam je zares v marsikaterem pogledu potrebno!

Loterijske srečke.

V Lincu dne 31. julija t. l.: 65, 3, 34, 13, 32.

V Trstu dne 31. julija t. l.: 21, 82, 26, 18, 34.

V Pragi dne 4. avgusta t. l.: 53, 73, 37, 64, 48.

Razglasilo.

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se bodo vršili od sedaj najprej **v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenjskem ob vsakem sejmu za govejo živino** tudi (3)

konjski sejmi,

in sicer:

1.) **vsak prvi pondeljek vsakega mesca** (ako pade na tak pondeljek praznik, vrši se sejm prihodnji pondeljek), toraj 12 sejmov; nadalje ob vsakem letnem sejmu, kakor:

2.) **januvarja v torek po sv. Antonu;**

3.) **aprila v torek pred sv. Jurjem;**

4.) **avgusta v torek po sv. Jerneju;**

5.) **oktobra v torek po sv. Lukežu;**

6.) **decembra prvi torek v adventu;**

Prvi konjski sejm bode torej

☞ **dne 2. avgusta 1897.** ☜

kot prvi pondeljek meseca avgusta.

Prirejeno je za te sejme vsestransko pripravno in prostorno **novo sejmišče** tik državne ceste za novomeškim pokopališčem s posebnim dohodom in posebnim odhodom kakor tudi poskuševališčem za konje na sejmišču samem.

Mestno županstvo v Novem Mestu,

dne 10. julija 1897.

Župan:

dr. Schegula.

V svrho varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi

Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu" in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev. (60—2) (7)

Najstareje, najpristneje, najcenejeje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne bolesti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu".** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe **zeleno tiskane** varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. **Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

☞ **Pazi naj se vedno natančno na zgorajšno zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.**

ADOLF THIERRY, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

C. in kr. priv. in odlikovana tovarna raznih likerov in maraskina

(Maraschino di Zara)

R. VLAHOV v Zadru.

1861.

Najbolji, najzdraveji in najglasoviteji liker na svetu proti slabemu želodcu itd. je

VLAHOV

Kdor si hoče ohraniti **zdrav želodec**, kdor se želi **dobro** počutiti, biti vesel, obvarovati si **zdravje**, pije naj po celem svetu razširjeni od vseh hvaljeni liker Vlahov, katerega iz zelišč kršne Dalmacije **edini na svetu napravlja R. Vlahov v Zadru.**

Varujte se ponarejanj in zahtevajte vedno pravi Vlahov iz Zadra, katerega je dobiti v vsaki trgovini in kavarni.

(4)

Odlikovanja:

Založnik Nj. c. in kr. Visokosti presvitlega gosp. nadvojvoda Leopolda Salvatorja.
Založnik kraljevske hiše Lussignan, Pariz.
Častni član italijanskega zavoda „Pogresso“ z odlikovalno svetinjo.
Privilegiran od vlade Zveznih držav severne Amerike.
Odlikovanje s poprsjem Libertadora, republike Venezuela.

Odlikovan na sledečih razstavah:

Dunaj 1873.
Svitinja za zasluge.
Neapel 1880.
Svetinja I. razreda.
Kalkuta 1883–84.
Velika svetinja.
Neapel 1885.
Zlata svetinja.
Spa (Belgija) 1891
Zlata svetinja.
Skradin 1875.
Zlata svetinja.
Trst 1882.
Zlata svetinja.
Cork (Irska) 1884.
Častna diploma.
Zagreb 1891.
Zlata svetinja.
Bordeaux 1892.
Zlata svetinja
Berlin 1892.
Zlata svetinja.

Moji izdelki se razpošiljajo in prodajajo v:

Avstro-Ogerski,
Italiji,
Nemčiji,
Angliji,
Rusiji,
Švediji in Norvegiji,
Švici,
Danski,
Turčiji,
Grški,
Španiji,
Portugaliji,
Rumuniji,
Srbiji,
Bolgariji,
Črnigori,
Otoku Malta,
Belgiji,
Zjedinjenih državah amerikanskih,
Braziliji,
Meksiki,
Argentinji,
Indiji,
Kitajski,
Japonski,
Egiptu,
Perziji,
Arabiji,
Alžeriji,
Tunisu,
Maroku,
Otoku Kipru.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.